

Rechtencommentaar.nl

De volgende stap
in de ontsluiting
van **juridische**
informatie

Platform Advocatenkantoren
Uitgevers Contacten (PAUC)

Stichting RechtenOnline

Versie 1.0, juni, 2011

Rechtencommentaar.nl

De volgende stap in de ontsluiting van juridische informatie

EINDREDACTIE EN AUTEURS:

mr. P.A.W. Piepers, PAUC / Van Doorne
mr. J.G.L. van der Wees, RechtenOnline / Recht.nl

ONDERZOEK:

prof. mr. A. Oskamp, Open Universiteit
mr. A.R. Lodder, Vrije Universiteit te Amsterdam
mr. M. van Opijnen, Raad voor de rechtspraak (spir-it)
C.P. Kluiters, Springer

Inhoudsopgave

- 1 **INLEIDING**
- 2 **EEN SCHETS VAN HET ALTERNATIEF**
- 3 **VOORWAARDEN VOOR SUCCES**
- 4 **VOORDELEN EN KANSEN**
- 5 **ORGANISATIE EN VERVOLGSTAPPEN**

BIJLAGEN:

PAC organisatie en betrokkenen
Websites
Literatuur
Juristen over publiceren
Open publiceren: een succesverhaal

1. Inleiding

Het Platform Advocatenkantoren Uitgevers Contacten (PAUC) heeft besloten een haalbaarheidsstudie te laten uitvoeren om te bepalen of, en hoe, een online alternatief ontwikkeld kan worden voor de traditionele ontsluiting van commentaren op jurisprudentie en wet- en regelgeving.

Dit initiatief komt voort uit onvrede over het toenemend aantal jurisprudentietijdschriften en uitgaven met commentaren op wetgeving dat door de verschillende uitgevers wordt aangeboden, waarbij geldt:

- dat het lang duurt voordat uitspraken en wetgeving in publicaties worden opgenomen;
- dat het huidige aanbod statisch is en moderne verspreidingsmogelijkheden ontbeert;
- dat in het geval van uitspraken er sprake is van een selectie, waarvan slechts een enkele uitspraak wordt voorzien van een annotatie;
- dat er veel overlap zit in de selectie en commentaren van verschillende uitgevers op jurisprudentie en wetgeving;
- dat de kosten van deze publicaties hoog zijn en jaarlijks aanzienlijk stijgen, terwijl de toegevoegde waarde niet evenredig toeneemt.

‘Alles draait erom een gemeenschap in beweging te krijgen onderlinge interactie te realiseren en in gezamenlijkheid nieuwe kennis te genereren.’

Prof. mr. J.E.J. Prins, *Nederlands Juristenblad*, 2010/14

Voor de uitvoering van de studie heeft het PAUC toenadering gezocht tot de stichting RechtenOnline, een stichting die de promotie van het gebruik

van ICT in het juridisch onderwijs tot doel heeft. Een stichting bovendien waarin alle Nederlandse juridische faculteiten participeren, evenals een aantal hogescholen (HBO-recht).

Gezamenlijk hebben deze partijen de werktitel voor de studie vastgesteld - Project Alternatief voor Commentaren (PAC) - en zijn ze overeengekomen dat het te bedenken alternatief echt een alternatief dient te worden, omdat de hierboven geschetste problematiek van een veelheid aan bronnen en doublures anders nog groter zou worden.

‘Veel beter dan aan een debat over de wetenschappelijkheid van juridische uitingen kunnen we onze energie besteden aan het lezen en becommentariëren ervan.’

Prof. mr. T. Barkhuysen, *Nederlands Juristenblad*, 2010/14

Vervolgens is er een onafhankelijke commissie samengesteld onder voorzitterschap van prof. mr. Anja Oskamp, rector magnificus van de Open Universiteit en hoogleraar IT en Recht aan dezelfde universiteit. Deze commissie heeft zich gericht op drie onderdelen die voor het alternatief voor commentaren van belang zijn: juridisch, technisch, zakelijk.

Deze studie vormt de weerslag van het onderzoek naar een alternatief voor juridisch commentaar en heeft als doel de juridische gemeenschap daarover in te lichten en vooral ook te wijzen op de voorwaarden die het tot een succes kunnen maken en waarmee de volgende stap gezet kan worden in de ontsluiting van juridische informatie.¹

¹ Dat niet alleen de commissie nadenkt over (nieuwe vormen van) publiceren voor en door juristen wordt getoond door de quotes van rechtsgeleerden die in rood tussen de rapporttekst zijn opgenomen. Deze quotes staan ook op een rij in de bijlage Juristen over publiceren.

2. Een schets van het alternatief

De onderzoekscommissie heeft als eerste een schets gemaakt van het alternatief voor juridisch commentaar. Hiertoe zijn brainstormsessies gehouden en gesprekken gevoerd met deskundigen in het juridische veld. De eerste schets is vervolgens daar waar nodig bijgesteld op basis van bijeenkomsten met klankbordgroepen met vertegenwoordigers van de juridische praktijk en de juridische universitaire wereld.

Mede gezien de redactionele tijdsinvestering en subjectiviteit die met een selectie van commentaarwaardige brondocumenten gepaard gaat, kan ook worden overwogen geen selectie te maken, en in beginsel alle brondocumenten voor commentaar open te stellen.

De onderverdeling van de commissie aanhoudend, heeft dat tot de volgende schets geleid, waarbij toegelicht dat vooruitlopend op de ontwikkelingen het domein rechtencommentaar.nl is geregistreerd.

JURIDISCH

Het alternatief krijgt een inhoudelijke gelaagdheid. Overwogen kan worden om allereerst een selectie te maken van jurisprudentie en wetgeving. Deze selectie wordt zichtbaar gemaakt; de documenten zelf worden daarbij niet overgenomen, verwezen wordt naar de originelen op bijvoorbeeld Wetten.nl, Rechtspraak.nl of EUR-Lex.

Een daartoe bestemde procedure bepaalt welke uitspraken en wetten van commentaar zullen worden voorzien. Vervolgens worden de commentaren geschreven en gepubliceerd.

Een derde laag gaat juridisch-wetenschappelijke artikelen bevatten. Dit zijn artikelen die middels een peer review-systeem kwalitatief beoordeeld worden. Het betreft dus een verdiepende gelaagdheid: (eventueel selectie -) commentaar - artikel.

TECHNISCH

Het alternatief voor commentaar wordt een website - een elektronische platform - die voor iedere bezoeker, zonder enige technische hindernis, toegankelijk is.

‘Een brede en snelle toegankelijkheid van ook Nederlandse juridische artikelen via één toegangsweg betekent efficiëntie- en kwaliteitswinst.’

Dr. R.W.M. Giard, Nederlands Juristenblad, 2010/4

Het platform kent een voorkant, de voor een ieder toegankelijke website, en een achterkant die zal bestaan uit een systeem om de inhoud te kunnen beheren.

Het alternatief sluit daar waar mogelijk aan bij open standaarden (voor ontsluiting van juridische informatie). Het zou, bij gebrek aan standaarden, een aanzet moeten geven voor een ontwikkeling daarvan.

Het alternatieve platform voor juridisch commentaar maakt daar waar mogelijk gebruik van open source software (OSS).²

Ontsluiting van de op het platform aanwezige informatie vindt ook plaats via mobile devices (tablets, smartphones) en sociale media (LinkedIn, Facebook, Twitter).

ORGANISATIE

De dagelijkse leiding komt in handen van een (kleine) beheersorganisatie. Deze dagelijkse leiding kan op zijn beurt taken delegeren aan derden. Dit kan een bestaande al dan niet commerciële organisatie zijn, maar ook een door betrokken (juridische) partijen nieuw opgerichte organisatie.³

'Erkend moet worden dat behoefte bestaat aan zowel wetenschappelijke analyses als aan vakpublicaties waaronder annotaties.'

Prof. mr. T. Barkhuysen, Nederlands Juristenblad, 2010/14

'De rechtswetenschapper beperkt zich overigens vanwege de rol van het recht binnen de samenleving niet tot de wetenschap alleen. Daarvoor is die teveel verweven met de rechtstoepassing en -praktijk.'

Prof. mr. J.K.M. Gevers, Nederlands Juristenblad, 2010/14

² *Opensourcesoftware, Wikipedia*

³ *Juriconnect, Platform voor informatieuitwisseling en -standaardisatie in het juridisch domein.*

3. Voorwaarden voor succes

Naar de mening van de commissie is de tijd rijp voor het alternatief. Open access wint terrein, de Rechtspraak experimenteert met digitale dossiers, e-Justice in zijn algemeenheid heeft grote belangstelling van het Ministerie van Veiligheid en Justitie en andere spelers in de juridische keten, steeds meer juridische teksten verschijnen louter online, juridische blogs, tablets en smartphones doen hun intrede in de juridische wereld, en als laatste en belangrijkste, de internet-infrastructuur heeft inmiddels dermate vorm gekregen dat het netwerk der netwerken hét verspreidingsmiddel is geworden voor wat voor teksten dan ook, dus ook voor juridische. De websites Rechtspraak.nl en Wetten.nl vormen van het laatste goede voorbeelden.

Het is dan ook niet vreemd dat gesprekken met het juridische veld hebben aangetoond dat er grote belangstelling is voor een alternatief platform voor juridisch commentaar en dat het niet onmiddellijk wordt afgeserveerd als utopisch. Tegelijkertijd is echter ook duidelijk geworden dat het alternatief aan een aantal voorwaarden dient te voldoen om een kans van slagen te hebben. De belangrijkste voorwaarden worden in dit hoofdstuk toegelicht.

CONTENT

Allereerst dient het alternatief content - inhoud - te hebben. Zonder inhoud zullen er immers geen bezoekers zijn. Dat lijkt voor de hand liggend, maar in het verleden zijn genoeg online initiatieven genomen, die uiteindelijk gestrand zijn omdat er geen bezoekers kwamen wegens gebrek aan relevante kwalitatief hoogwaardige inhoud.

Het is dus belangrijk dat het platform van content wordt voorzien. Vraag is evenwel wie die content gaat aanleveren. Wie gaat (eventueel) selecteren, wie gaat uitspraken en wetten van commentaar voorzien en wie gaat juridisch-wetenschappelijke artikelen plaatsen?

In de nu nog traditionele omgeving schrijven drukke mensen tijdschriften vol, dus waarom zou men niet (ook) voor een online platform gaan schrijven? Voor deskundigen, voor annotatoren

biedt een open platform enorme kansen zich te profileren. Het bereik is immers groot. In principe heeft de hele wereld toegang tot het platform en dus tot commentaren en artikelen. Een commentaar wordt niet – zoals in de papieren wereld - alleen gelezen door vakgenoten die een abonnement hebben op het tijdschrift waarin het commentaar wordt geplaatst, maar kan door een veel bredere groep mensen makkelijk geraadpleegd worden. En daarbij biedt een online platform mogelijkheden informatie na plaatsing door te sturen, zodat geïnteresseerden eenvoudig en snel op de hoogte gebracht kunnen worden van de meest actuele teksten.

‘Het gaat uiteindelijk, als het goed is, om het zo efficiënt mogelijk bereiken van het gewenste publiek.’

Prof. mr. D.J.G. Visser, *Nederlands Juristenblad*, 2010/14

Advocaten en notarissen kunnen zich als deskundige profileren ten opzichte van potentiële cliënten; universitair medewerkers ten opzichte van studenten, congresorganisatoren en verstrekkers van onderzoekssubsidie; overheidsjuristen ten opzichte van burgers; en al deze deskundigen natuurlijk ook weer ten opzichte van elkaar.

Hoe het kan gaan ervoer onlangs een jonge onderzoeker van de Tilburg University nadat hij een paper had geplaatst op het Social Science Research Network (SSRN)⁴. Hij werd overspoeld door pers en collega's en werd tot in de Los Angeles Times toe geciteerd⁵. Weliswaar betrof het een Engelstalige publicatie, maar het geeft wel de mogelijkheden aan.

Weliswaar betrof het een Engelstalige publicatie, maar het geeft wel de mogelijkheden aan. Zie de bijlage Open publiceren: een succesverhaal voor een puntsgewijze toelichting van de ervaringen van de onderzoeker.

⁴ Arnold Roosendaal, *Facebook Tracks and Traces Everyone: Like This!*, TILT, Tilburg University, November 30, 2010.

⁵ *Internet data collection: The privacy line*, LA Times, 8 mei 2011

Het feit dat onderzoekers weinig wetenschappelijke waardering krijgen voor een commentaar zou wellicht een reden kunnen zijn niet snel een commentaar te schrijven voor het platform, maar deskundigen hebben kans op meer exposure via een open online platform. Bovendien is de ruimte op zo'n platform in principe oneindig. Dit betekent dat er ruimte is voor meer dan één commentaar en dat commentaar kan in principe van een ieder afkomstig zijn. Het laatste betekent dat een auteur niet tot het netwerk van een (tijdschrift)redactie hoeft te behoren om een (grotere) kans te hebben een commentaar geplaatst te krijgen.

'De kunst is om alleen behoeften aan informatie leidend te laten zijn in de publiceerlust. En om de publiceerlast met veel mensen te delen.'

Prof. mr. J.M. Barendrecht, *Nederlands Juristenblad*, 2010/14

Bovendien heeft het feit dat alle commentaren op één plek beschikbaar zijn een aanzuigende werking. Voor een ieder geïnteresseerd in uitspraken, commentaar en artikelen is het uitermate handig dat er een centrale plek is waar alle commentaren te vinden zijn. Men hoeft zich niet te abonneren op verschillende uitgaven om alle commentaren te kunnen inzien. Plaatsing op één enkele site heeft bovendien als voordeel dat deze gemakkelijk gezamenlijk doorzoekbaar zijn.

KWALITEIT

De commissie en de geraadpleegde klankbordgroepen achten niet alleen de (hoeveelheid) content, maar ook de kwaliteit daarvan van cruciaal belang voor het succes van het platform. De kwaliteit mag en moet niet onderdoen voor de kwaliteit die juristen gewend zijn van papieren uitgaven. Hoe kan die kwaliteit gegarandeerd worden?

De commissie is van mening dat er per rechtsgebied een kernredactie moet komen waarin zoveel mogelijk vertegenwoordigers zitten van betrokken juridische organisaties. Deze kernredacties waken over de selectie, de kwaliteit van aangeleverde teksten en zoeken desgewenst personen die een commentaar zouden kunnen schrijven.

Er komt een procedure die gerenommeerde auteurs in staat zal stellen op elk moment een commentaar te plaatsen. Hierbij zal overigens altijd een wakend redactioneel oog zijn. Anderen kunnen zich een status verwerven door het regelmatig aanleveren van goede commentaren. Zij zullen dan op een zeker moment ook zonder kernredactionele goedkeuring kunnen gaan plaatsen.

Voor de op te nemen verdiepende artikelen zal een peer review-systeem worden ontwikkeld dat moet garanderen dat de kwaliteit goed is.⁶

Kwaliteit heeft niet alleen een juridisch-inhoudelijke component, maar heeft tevens betrekking op de site. Zowel op de voorkant als op de achterkant. De site moet makkelijk te doorgronden zijn. Het navigeren moet aan duidelijkheid niets te wensen over laten. Tegelijkertijd mag er voor personen die teksten aanleveren geen enkele hindernis zijn dat te doen. Het moet als vanzelf gaan of anders moet het voor ze gedaan worden.

Om een kwalitatief hoogstaand platform te creëren stelt de commissie als voorwaarde dat gebruikers van het begin af aan betrokken worden bij de ontwikkeling. Deze gebruikers moeten de ontwikkelaars van het platform voorzien van kritisch commentaar betreffende zowel de juridische inhoud als de gebruiksvriendelijkheid.

ACTUALITEIT

Het grote pluspunt van het platform moet zijn de actualiteit. In veel papieren tijdschriften verschijnen commentaren pas geruime tijd nadat de bijbehorende uitspraak is gedaan. Vaak is er al veel publiciteit aan vooraf gegaan en komen de commentaren zodoende als mosterd na de maaltijd. Het platform moet aan de nadelen van het trage papier een einde maken. Kan die snelheid waar gemaakt worden? Kunnen en willen druk bezette deskundigen wel stante pede uitspraken selecteren en commentaren schrijven?

De kernredacties zullen de snelheid en de actualiteit moeten bewaken. Zij zullen dus (ook) een aanjagende functie hebben. Een belangrijke uitspraak moet snel vermeld worden op het platform en binnen afzienbare tijd van een (eerste) commentaar voorzien worden.

'Wie wordt gevraagd annotator van de NJ te worden of voor de NJV een preadvies te schrijven, zal niet licht weigeren.'

Mr. G.J.M. Corstens, *Nederlands Juristenblad*, 2010/14

Actualiteit kan ook gelegen zijn in het feit dat een commentaar op basis van (juridische) ontwikkelingen of nieuwe informatie wordt herzien of van aanvullend commentaar wordt voorzien. Ook dat is een groot voordeel van een online platform.

TECHNIEK

Het platform verschaft toegang aan veel verschillende personen van verschillende organisaties met verschillende functies en wordt bovendien bij voorkeur gekoppeld aan bestaande sites met rechtsbronnen als jurisprudentie en wetten. Deze technische eisen maken het een complex geheel.

⁶ *Scholars Test Web Alternative to Peer Review*, *New York Times*, 23 augustus 2010. Zie ook: *Open peer review*, *Wikipedia*.

‘Als je eenmaal kennis deelt, dan verspreidt die zich gemakkelijk, en kan ieder ander die gebruiken zonder dat je dat kunt tegenhouden. Experts zijn daarom terughoudend om hun beste kennis te delen.’

Prof. mr. J.M. Barendrecht, *Nederlands Juristenblad*, 2010/14

De commissie erkent de complexiteit maar stelt tegelijkertijd dat de gewenste functionaliteiten niet nieuw zijn en dat er voldoende open source mogelijkheden zijn om het platform te realiseren. Alhoewel complex, hoeft er niets revolutionairs ontwikkeld te worden.

Het revolutionaire bestaat enkel en alleen uit het feit dat kwalitatief goede en actuele juridische teksten vrij online beschikbaar zijn.

FASERING

Het plan voor het platform is ambitieus. Zeker de doelstelling om een centrale plaats te gaan innemen ter ontsluiting van commentaar op jurisprudentie en wetgeving en ook nog eens ruimte te bieden voor juridisch-wetenschappelijke artikelen.

De commissie acht het haalbaar, maar men moet niet alles tegelijk willen: commentaar op uitspraken én wetten, én verdiepende artikelen en dat alles voor alle rechtsgebieden. De commissie wil een gefaseerde bouw waarbij begonnen wordt met het toevoegen van commentaren op uitspraken voor de belangrijkste rechtsgebieden. De fases dienen te bestaan uit behapbare brokken die pas na uitgebreid testen worden ingezet in de praktijk.

START/OVERGANG

Ook is het relevant of het platform ‘leeg’ begint of van inhoud voorzien dient te worden alvorens gelanceerd te worden. Er is immers nu niets en wie zal een lege site bezoeken?

Wat betreft de lancering van het platform stelt de commissie voor te inventariseren wat er beschikbaar is aan oude(re) commentaren (bij de overheid, rechtspraak, universiteiten en de juridische praktijk) en deze op te nemen zodat bij aanvang reeds een selectie van uitspraken en commentaren beschikbaar is. De eerste fase bestaat dus eigenlijk uit het vullen van het platform met kwalitatief goed materiaal dat nu reeds aanwezig is online in blogs, repositories, etc.

Een ‘gevulde’ start zal er toe leiden dat gebruikers snel een beeld krijgen van de site en de kwaliteit, en moet er voor zorgen dat het snel een centrale plek krijgt in de dagelijkse praktijk van de jurist.

COMMITMENT

Tot slot is de commissie van mening dat misschien wel de belangrijkste voorwaarde voor een kans van slagen van het project is gelegen in commitment. Alle eerder genoemde organisaties - overheid, juridische praktijk, rechtspraak, universiteiten - en de mensen werkzaam voor die organisaties moeten zich betrokken voelen bij en zich verantwoordelijk voelen voor het welslagen van het project. Zij moeten dat niet alleen voelen, zij moeten een daad aan het gevoel toevoegen. Zij moeten inzien dat met de op te zetten moderne intermediaire onafhankelijke organisatie vele voordelen te behalen zijn. Voordelen voor ons land, voordelen voor de juridische praktijk, rechtspraak, overheid, universiteiten, maar ook voordelen voor de individuele schrijver, advocaat, deskundige, onderzoeker, rechter, bedrijfsjurist, etc. Dit kan gerealiseerd worden door net als de Erasmus Universiteit Rotterdam van het personeel te eisen dat zij (ook) open access publiceren, dit kan door gezamenlijk de financiële last van het op te zetten platform te dragen, etc.

‘Echte wetenschappelijke zwaargewichten voelen steeds meer aarzeling om zich in te zetten voor redactie, peer reviewing en visitatiecommissie. Met als gevolg dat die in toenemende mate bevolkt zouden kunnen raken door tweede garnituur.’

Prof. dr. A.T.J.M. Jacobs, *Nederlands Juristenblad*, 2010/14

4. Voordelen en kansen

Als aan de hiervoor geschetste voorwaarden wordt voldaan, dan acht de commissie het absoluut haalbaar en realistisch. Het biedt bovendien tal van voordelen en kansen die hieronder nog een keer op een rij gezet zijn.

EEN CENTRALE PLEK VOOR COMMENTAAR

Voor een ieder geïnteresseerd in uitspraken en commentaar is het uitermate handig en tijdbesparend dat er een centrale plek is waar deze informatie te vinden is. Men hoeft zich niet te abonneren op verschillende uitgaven om alle commentaren te kunnen inzien. Commentaren staan op het platform.

Uiteraard betekent dit wel dat het platform ruimte moet bieden aan verschillende visies, verschillende commentaren op een uitspraak. Dat zal het geval zijn. In tegenstelling tot een tijdschrift heeft een online platform onbegrensde ruimte om kwalitatief goede commentaren en reacties te plaatsen.

‘Waar het in de Nederlandse rechtswetenschap aan ontbreekt, is een brede digitale kennisinfrastructuur, die goede en snelle toegang tot juridische kennis en informatie mogelijk maakt.’

Dr. R.W.M. Giard, Nederlands Juristenblad, 2010/4

PROFILEREN

Voor deskundigen en annotatoren biedt een open platform enorme kansen zich te profileren. Het bereik is immers groot. In principe heeft de hele wereld toegang tot het platform en dus tot de uitspraken en de commentaren. Een commentaar wordt niet - zoals in de papieren wereld - alleen gelezen door vakgenoten die een abonnement hebben op het tijdschrift waarin het commentaar wordt geplaatst, maar kan door een veel bredere groep geïnteresseerden makkelijk geraadpleegd worden.

GELIJK(ER) JURIDISCH SPEELVELD

Ook organisaties als de Nederlandse Orde van Advocaten, de Koninklijke Notariële Broederschap, en andere overkoepelende organisaties hebben een belang bij het ontstaan van één vrij toegankelijk platform. Door dit platform zullen immers alle juristen toegang hebben tot alle commentaren bij alle belangwekkende uitspraken. Dit betekent dat er een gelijk(er) juridisch speelveld ontstaat. Alle juristen werkzaam voor grote en kleine organisaties hebben immers toegang tot de selectie en commentaren aangeboden via het platform. Zo zullen bijvoorbeeld bedrijfsjuristen, die vaak met een diversiteit aan juridische problemen te maken hebben, voor commentaren en verdiepende artikelen inzake die diverse problemen terecht kunnen op het platform.

BETER INZICHT IN HET RECHT

Met de totstandkoming van het platform zal, naast de deskundigen, ook het publiek makkelijk en snel toegang hebben tot deskundig commentaar op de uitspraken van Rechtspraak.nl en de wetten van Wetten.nl en Europese jurisprudentie en regelgeving, zodat zij deze beter kunnen doorgronden. Daarbij zal onnodig zoekwerk tot een minimum gereduceerd kunnen worden doordat de wetten, uitspraken en commentaren aan elkaar gekoppeld worden.

WISDOM OF THE CROWD⁷

Een open platform geeft een ieder de gelegenheid uitspraken aan te dragen en van commentaar te voorzien. Dit betekent dat het platform, in tegenstelling tot tijdschriften, niet afhankelijk is van het netwerk van de redactie, maar een veel groter bereik heeft. Hierdoor kunnen en zullen meer mensen reageren, zullen er originelere invalshoeken gevonden worden, en zal uiteindelijk de kwaliteit van de commentaren hoog zijn.

GIDSLAND NEDERLAND

Nederland zit wereldwijd in de kopgroep met betrekking tot de ontsluiting van juridisch basismateriaal.

⁷ *Wisdom of the crowd*, Wikipedia.

Uitspraken, wetten en parlementair materiaal zijn makkelijk en vrij toegankelijk voor alle burgers. Het toevoegen van een commentaarsite aan dit basismateriaal zal de Nederlandse burger nog meer inzicht geven in het reilen en zeilen van het juridische apparaat.

Hierbij is het niet ondenkbaar dat de commentaren ooit ook vertaald gaan worden en daarmee makkelijk toegankelijk worden voor anderen Europeanen. Hiermee kunnen burgers in de Europese Unie een beeld krijgen van uitspraken die in ons land worden gedaan. Hierbij zijn natuurlijk vooral de uitspraken van belang waarbij sprake is van een interpretatie van regels (richtlijnen en verordeningen) die hun oorsprong hebben in Brussel. Ons land kan een gidsland zijn in Europa.

OPEN ACCESS

Veel onderzoeksinstituten hebben de mond vol van open access. Deze ontwikkeling komt echter toch nog maar moeizaam van de grond. Dat geldt al helemaal voor open access in het juridische veld. Van de 300.000 open toegankelijke publicaties die eind 2010 in NARCIS stonden, waren er slechts een luttele 1000 van juridische aard.⁸ Het platform voor juridische commentaren kan een enorme impuls geven aan de open access ontwikkeling in het juridische domein.

OPEN STANDAARDEN

Doordat er een centrale plek bestaat voor de ontsluiting van commentaar is de afstemming van de online ontsluiting van commentaren middels open standaarden eenvoudiger te realiseren. Naast een standaard voor uitspraken (LJN, ECLI), wetten (BWB) en Europese documenten (Celex) kan er gewerkt worden aan een standaard voor commentaar.

'Niemand kan de stroom publicaties nog bijhouden. Schrijven om de puntjes is een voortwoekerend kwaad geworden.'

Prof. dr. A.T.J.M. Jacobs, Nederlands Juristenblad, 2010/14

Andere standaarden die een rol zullen spelen bij de ontwikkeling van het platform zijn Dublin Core⁹ voor het toevoegen van metadata; de digital author identifier (DAI)¹⁰, een uniek landelijk nummer voor elke auteur, met een aanstelling of een andere relevante verbintenis aan een Nederlandse universiteit of onderzoeksinstituut; W3C-standaarden¹¹ voor de toegankelijkheid van websites.

'Bewegen juristen teveel in hun eigen kringetje? Een gezelschap van vakgenoten uitleggen wat het belang is van de onschuldpresumptie lukt nog wel, maar het echte spel wordt daarbuiten gespeeld ...'

Prof. mr. T. Barkhuysen, Nederlands Juristenblad, 2010/14

OPEN SOURCE

De commissie die onderzoek heeft gedaan naar de haalbaarheid pleit er voor het platform zoveel mogelijk te laten aanhaken bij bestaande technologie. Het moet geen automatiseringsproject worden, maar een informatiseringsproject. Daar waar mogelijk moet gebruik gemaakt worden van open source software, aldus de commissie. Het project geeft het werken met dit soort software een nieuwe kans zich te bewijzen. Het laatste in het licht van rapporten die ofwel zeggen dat de inzet open source software amper iets oplevert (Algemene Rekenkamer) ofwel dat het leidt tot miljoenen aan besparingen (BZK).¹²

⁸ Leo van der Wees, *De juridische wetenschap moet online!*, Ars Aequi, januari 2011.

⁹ *Dublin Core*, Wikipedia.

¹⁰ *Digitale Auteur Identifier*, SURFfoundation.

¹¹ *W3C Benelux*.

¹² *Gewraakt BZK-rapport: open source levert miljard op*, Binnenlands Bestuur, 9 maart 2011.

5. Organisatie en vervolgstappen

Uit de haalbaarheidsstudie komt naar voren dat er veel enthousiasme en interesse zijn om tot een open centraal platform te komen met vrij toegankelijke commentaren. Er zijn duidelijke voordelen om dit te realiseren en tegelijkertijd de volgende stappen te zetten in de wijze waarop commentaren worden gepresenteerd.

COMMITMENT

Twee aspecten zijn cruciaal. Er moet content zijn en de content moet kwalitatief hoogwaardig zijn. Om content te hebben moeten er auteurs zijn die commentaren aanleveren. Er kan voor gekozen worden individuele auteurs hiervoor te benaderen. De commissie stelt als eerste vervolgstap voor aan de juridische faculteiten en kantoren die de haalbaarheidsstudie hebben gedragen een commitment te vragen. Dit dient te bewerkstelligen dat auteurs verbonden aan deze organisaties hun commentaren (ook) op dit publiekelijk toegankelijke platform aanbieden. Voor de organisaties betekent dat een breder bereik van teksten die vaak toch al worden geschreven.

REDACTIES

De tweede randvoorwaarde is dat de commentaren kwalitatief goed zijn. Een organisatie zal geen commitment afgeven als niet voldoende gegarandeerd is dat de kwaliteit gewaarborgd is. Door een aantal maatregelen wordt dit bewaakt. Alleen auteurs waarvan vaststaat dat zijn inhoudelijk goede stukken schrijven mogen direct commentaren plaatsen.

Bij nieuwe auteurs wordt eerst inhoudelijk de kwaliteit beoordeeld door redacties. Deze redacties bewaken daarnaast continue de kwaliteit en treden bij lacunes in commentaren proactief op. Tot slot zullen bezoekers van het platform reageren op commentaren door een ander commentaar te schrijven of door aan te geven dat er onjuistheden in een commentaar staan. Het platform is nadrukkelijk geen discussieplatform en geconstateerde onjuistheden worden door de redactieraad in overleg met de auteur waar nodig aangepast.

CONTENT VAN UITGEVERS

Daarnaast wordt uitgevers gevraagd commentaren uit hun titels, zowel reeds bestaande als nieuwe, ook op dit platform te publiceren. Of zij daartoe bereid zijn, zal mede afhankelijk zijn van de mogelijkheden die zij daarmee hebben om eigen betaalde producten op dit platform te promoten. Ook voor uitgevers geldt dat zij met dit platform potentiële klanten kunnen bereiken die zij nu niet bereiken. Content op het platform is altijd vrij toegankelijk.

Dat de commissie voorstelt uitgevers te vragen commentaren op het platform te plaatsen, komt voort uit de wens die veel gehoord is dat er geen extra bron moet ontstaan. Er komt een centraal platform waar alle commentaren vrij toegankelijk zijn. Dat platform moet op termijn volledig dekkend zijn. Door fasering zal er een overgangperiode zijn waarin naast de bestaande bronnen het centrale platform bestaat.

GO / NO GO

Bij de overheid en de rechtspraak is er bereidheid mee te werken aan het platform.

Indien er bij de universiteiten, kantoren en/of uitgevers geen commitment verkregen wordt, is er geen draagvlak voor het platform en wordt het platform niet gerealiseerd.

'De lange staart: de onzichtbare kennis en ideeën van de enorme groep collega-juristen en deskundigen die we niet in het vizier hebben. Maak gebruik van die kennis via schrijven in de digitale wereld ...'

Prof. mr. J.E.J. Prins, Nederlands Juristenblad, 2010/14

Blijkt er wel commitment te zijn dan wordt het project voortgezet door een organisatie op te zetten met een breed draagvlak die gaat aansturen dat er een organisatiestructuur wordt gerealiseerd.

Hiervoor worden professionals ingeschakeld die op hun betaalde werkzaamheden worden afgerekend. Naast het opzetten van de organisatiestructuur en het vastleggen van de samenwerkende partijen dient ook het ontwerp voor het platform te worden gemaakt en tot slot een aanbestedingsprocedure om de bouwer en beheerder te selecteren. Dit wordt in gedeelten gedaan om via quick wins op korte termijn een bruikbaar platform te realiseren.

‘Weinig juridische wetenschappers zijn in staat en hebben de tijd om dagelijks nieuwe informatie op hun ‘blog’ te zetten, waardoor een dergelijk blog meestal onvoldoende continuïteit heeft om regelmatig bezocht te worden door het publiek.’

Prof. mr. D.J.G. Visser, Nederlands Juristenblad, 2010/14

Eerder is aangegeven dat wat betreft de commissie de totstandkoming en het beheer van het platform wordt gerealiseerd op basis van een breed draagvlak. Door juridische praktijk, rechtspraak, overheid, juridische onderwijs- en onderzoeksinstituten en bij voorkeur uitgeverij en beroepsorganisaties wordt in samenspraak de (in)richting van het platform bepaald. De dagelijkse leiding komt in handen van een (kleine) beheersorganisatie. Deze dagelijkse leiding kan op zijn beurt taken laten uitvoeren door derden. Dit kan een bestaande al dan niet commerciële organisatie zijn, maar ook een door betrokken (juridische) partijen nieuwe opgerichte organisatie.

BUITENLAND

In het buitenland zijn er voorbeelden waarin op basis van een breed draagvlak wordt samengewerkt. Met name de Angelsaksische Legal Information Institutes (zie bijvoorbeeld www.bailii.org) en het Noorse Lovdata dienen hierbij genoemd te worden. De exacte wijze waarop aan de organisatie van deze voorbeelden is vormgegeven verschilt, maar deze kan wel inspiratie zijn voor de organisatie in Nederland.

HOE VERDER?

Qua tijdsplanning wordt de zomerperiode gebruikt om commitment te verkrijgen van universiteiten en kantoren en deze vast te leggen in een intentieverklaring. Indien voldoende intentieverklaringen zijn verkregen op 1 oktober 2011 wordt een organisatievorm juridisch vastgelegd om vervolgens het platform te realiseren, waarbij het streven is dat de eerste resultaten nog voor de zomer van 2012 zichtbaar worden.

‘De mogelijkheden van internet en de gerechtvaardigde wens van het publiek om alles online te kunnen raadplegen, dwingt iedere juridische wetenschapper en ieder juridische faculteit er toe om zich te bezinnen op de vraag hoe men het publiek dat men wil bereiken optimaal bedient.’

Prof. mr. D.J.G. Visser, Nederlands Juristenblad, 2010/14

Bijlagen

PAC ORGANISATIE EN BETROKKENEN

INITIATIEFNEMERS

Het Project Alternatief voor Commentaren (PAC) is een gezamenlijk initiatief van het Platform Advocatenkantoren Uitgevers Contacten (PAUC) en RechtenOnline.

PAUC

PAUC (Platform Advocatenkantoren Uitgevers Contacten) is een netwerk van advocatenkantoren dat zich ten doel stelt informatie uit te wisselen met betrekking tot uitgeversaangelegenheden en productleveranciers. Daarnaast wordt er binnen het PAUC veel aandacht besteed aan het delen van kennis en expertise op het gebied van juridisch kennismangement. Het PAUC is een informele groep, zonder rechtsvorm.

RECHTENONLINE

In februari 2002 is het project "RechtenOnline: ICT in het academisch juridisch onderwijs" van de VSNU van start gegaan. Doel van het project was bij te dragen aan het afleveren van academisch gevormde juristen die meer ICT-competent zijn dan thans het geval is. Uitgangspunt van het project was dat een rijke digitale leeromgeving de beste manier is om juridische studenten meer ICT-bewust en ICT-competent te maken en dat de beste manier om tot die leeromgeving te komen is te investeren in docenten en in de gereedschappen die hen ten dienste staan. Inmiddels is het project RechtenOnline overgegaan in Stichting Rechtenonline. Deze stichting zet de doelen voort die tijdens het project zijn geïnitieerd.

ONDERZOEKSORGANISATIE EN WERKWIJZE

Een onafhankelijke onderzoekscommissie en drie subcommissies (juridisch, technisch en zakelijk) hebben het onderzoek uitgevoerd. De subcommissies en de voorzitters van de subcommissies vormden tezamen met de algemeen voorzitter, zijnde prof. mr. A. Oskamp, de onderzoekscommissie. Leo van der Wees (RechtenOnline) en Peter Piepers (PAUC) fungeerden als secretaris.

De totale commissie bestaat uit:

Anja Oskamp (voorzitter PAC) – rector magnificus Open Universiteit en hoogleraar IT en Recht

Arno Lodder (subcommissie juridisch) - universitair hoofddocent informaticarecht aan de VU

Marc van Opijnen (subcommissie techniek) - senior adviseur rechtsinformatica Spir-it (IT-uitvoeringsorganisatie van de Raad voor de rechtspraak)

Chris Kluiters (subcommissie business) - vice president corporate & health library sales & new business Europe / Rest-of-World Springer

De Werkgroep PAC van PAUC was opdrachtgever. De werkgroep voerde regelmatig overleg met (een vertegenwoordiger van) de onderzoekscommissie over de voortgang. De Werkgroep PAC koppelde terug aan universiteiten en aan PAUC.

DE WERKGROEP PAC BESTAAT UIT DE VOLGENDE 9 LEDEN (ALFABETISCH OP VOORNAAM):

Anja Oskamp	– Open Universiteit
Ingrid Hasker	– DLA Piper Nederland
Jeannette Wiers	– Nauta Dutilh
Leo van der Wees	– RechtenOnline
Mark Jansen	– Dirkzwager
Mieke Steinberg-Tegelaers	– Houthoff Buruma
Nico van Eijk	– Universiteit van Amsterdam
Peter Piepers	– Van Doorne
Stefan Bakkerus	– Nysingh

Naast het onderzoek door de individuele commissieleden, hebben er klankbordsessies plaatsgevonden met de achterban uit de advocatuur en de universitaire wereld.

DEELNEMENDE KANTOREN

Van de kantoren die participeren in PAUC zijn er 31 kantoren die hebben deelgenomen aan de haalbaarheidsstudie en die de haalbaarheidsstudie middels een financiële bijdrage mogelijk gemaakt hebben:

1. AKD	17. Kennedy Van der Laan
2. Baker & McKenzie	18. KienhuisHoving
3. Banning	19. Lexence
4. BarentsKrans	20. Linklaters
5. Boekel De Nerée	21. Loyens & Loeff
6. Boels Zanders	22. NautaDutilh
7. CMS Derks Star Busmann	23. Nysingh
8. De Brauw Blackstone Westbroek	24. Pels Rijcken & Droogleever Fortuijn
9. Dirkzwager	25. PlasBossinade
10. DLA Piper Nederland	26. Schaap & Partners
11. Ekelmans & Meijer	27. SRK Rechtsbijstand
12. Höcker	28. Trip
13. Hogan Lovells	29. Van Doorne
14. Holla	30. Van Veen
15. Holland Van Gijzen	31. Wijn & Stael
16. Houthoff Buruma	

DEELNEMENDE UNIVERSITEITEN

Via RechtenOnline en het College van Decanen Rechtsgeleerdheid nemen de volgende universiteiten deel:

1. Erasmus Universiteit Rotterdam
2. Open Universiteit
3. Radboud Universiteit
4. Rijksuniversiteit Groningen
5. Tilburg University
6. Universiteit van Amsterdam
7. Universiteit Leiden
8. Universiteit Maastricht
9. Universiteit Utrecht
10. Vrije Universiteit te Amsterdam

WEBSITES

arxiv.org/

arXiv is an e-print service in the fields of physics, mathematics, non-linear science, computer science, quantitative biology, quantitative finance and statistics.

ePUB Wetsfamilies

Hier vindt u op de Nederlandse wet- en regelgeving voor uw e-reader. Per wetsfamilie wordt een elektronisch boek gegenereerd, dat u vervolgens kunt downloaden en openen op een e-reader. Als er een wijziging in een wetsfamilie wordt doorgevoerd, wordt op ePUB.overheid.nl een nieuwe versie getoond. Zo beschikt u altijd over de laatste versie van de wet.

De elektronische boeken worden in het ePUB-bestandsformaat aangeboden. ePUB is de open-source standaard voor elektronische boeken. Dit betekent dat dit formaat door alle e-readers, tablets en andere mobiele apparaten kan worden gelezen.

Een wetsfamilie bestaat uit een wet met de onderliggende regelingen, zoals Algemene Maatregelen van Bestuur (AMvB's), Koninklijke besluiten en Ministeriële regelingen.

JURIDISCHE OPEN ACCESS TIJDSCHRIFTEN:

[Electronic Journal of Comparative Law](#)

[Amsterdam Law Forum](#)

[Utrecht Law Review](#)

LEGAL INFORMATION INSTITUTES:

[World Legal Information Institute](#)

[Australasian Legal Information Institute](#)

[British and Irish Legal Information Institute](#)

[Hong Kong Legal Information Institute](#)

[New Zealand Legal Information Institute](#)

[Pacific Islands Legal Information Institute](#)

[Canadian Legal Information Institute](#)

[Southern African Legal Information Institute](#)

Lovdata

Het Noorse Lovdata waarin de universitaire wereld, het Ministerie van Justitie, rechters en advocatenkantoren samenwerken aan de ontsluiting van juridische informatie.

Narcis

Narcis is dé nationale portal voor wie informatie zoekt over wetenschappers en hun werk. Naast wetenschappers maken ook studenten, journalisten en medewerkers binnen onderwijs, overheid en het bedrijfsleven gebruik van NARCIS.

Nederland open in verbinding (NOiV)

Voor het gebruik van open standaarden en open source software door de overheid en de (semi-)publieke sectoren is een actieplan opgesteld: Nederland open in verbinding (NOiV). Om uitvoering te geven aan het actieplan is het gelijknamige programmabureau opgezet.

Open peer review, Wikipedia

Public Library of Science (PLOS)

PLOS is a nonprofit organization of scientists and physicians committed to making the world's scientific and medical literature a freely available public resource.

Stimuleringsfonds Open Access, NWO

Het doel van dit fonds is bewustwording van Open Access bevorderen en stimuleren van Open Access-publiceren van resultaten uit NWO-projecten.

Standaarden.overheid.nl

Standaarden.overheid.nl is het domein voor duurzame publicatie van generieke technische componenten van standaarden die de Nederlandse overheid toepast voor het delen en publiceren van informatie op Internet.

Juriconnect.nl

De documentatiesite van het Platform voor informatieuitwisseling en -standaardisatie in het juridisch domein. Het platform beoogt gezamenlijk afspraken te maken, om te komen tot een meer efficiënte informatieuitwisseling binnen de juridische informatieketen.

Rijkscontracten

Rijkscontracten.nl is het startpunt voor slim inkopen: alle interdepartementale- en categoriemanagementcontracten zijn er overzichtelijk verzameld. Het komt regelmatig voor dat er al een contract met een leverancier is gesloten voor iets wat je nu zou willen inkopen. Bespaar jezelf tijd en geld en kijk daarom altijd eerst op deze website. Hier vind je een up-to-date overzicht van contracten waar je mogelijk op aan kunt sluiten. Contractinformatie wordt continu bijgewerkt op deze site.

Social Science Research Network (SSRN)

Social Science Research Network (SSRN) is devoted to the rapid worldwide dissemination of social science research and is composed of a number of specialized research networks in each of the social sciences.

LITERATUUR

- Anderson, Chris, *The Long Tail, How endless choice is creating unlimited demand*, Random House Business Books, 2009
- Ars Aequi, Special Tijdschiftranking en rechtswetenschap, maart 2010
- Benschop, Albert, [Interactief publiceren in elektronische tijdschriften, Lage kosten, hoge snelheid, gebruiksgemak](#)
- Caso, Roberto, [Open Access to Legal Scholarship and Copyright Rules: A Law and Technology Perspective](#), SSRN, 2009
- Commissie Stolker, Oordelen over rechten. Rapport Commissie Voorbereiding Onderzoeksbeoordeling Rechtsgeleerdheid, VSNU oktober 2005
- Commissie Smits, Naar prestatie-indicatoren voor rechtswetenschappelijk onderzoek. Rapport van de Commissie Prestatie-indicatoren en ranking, VSNU, maart 2007
- InformatieProfessional, Open Access pot van NWO vanaf nu beschikbaar, 4 februari 2010 (informatieprofessional.nl, zoek op access pot geef dan aan Exacte zin)
- Lamont, Michele, *How Professors Think, Inside the curious world of academic judgment*, Harvard University Press, 2010
- Louwerse, Peter, Mooie dingen voor juristen, Mr., 2011/4
- Ministerie van Justitie, Legis: samen werken aan betere wetgeving, 16 juni 2010
- Mommers, Laurens, Gerrit-Jan Zwenne en Bart Schermer, Het best bewaarde geheim van de raadkamer. Over de ontoegankelijkheid van de rechtspraak, *Nederlands Juristenblad*, 2010/32
- Nederlands Juristenblad*, Special Publiceren: Lust of must?, 2010/14
- Netkwesties, Open Access verplicht bij Erasmus Universiteit, 20 januari 2011
- New York Times, Scholars Test Web Alternative to Peer Review, 23 augustus 2010
- Nijsen, Joost, Schrijver moet schrijven. Maken nieuwe media de uitgeverij overbodig, *Trouw*, 5 februari 2011
- Opijnen, Marc van, Rechtspraak en digitale rechtsbronnen: nieuwe kansen, nieuwe plichten, *Rechtstreeks* 2010 nr. 1
- Opijnen, Marc van, Waarom Lindenbaum-Cohen een Landelijk Jurisprudentie Nummer (LJN) heeft, *Trema*, juni 2009
- Peifer, Nicolaus, Regulatory Aspects of Open Access, *JIPITEC* 131, 2010, <http://www.jipitec.eu/issues/jipitec-1-3-2010/2791/PeiferOA.pdf>
- Reiling, Dory, Met je iPad in de wolken, Mr., 14 februari 2011
- Stallman, Richard, [De wetenschap moet "het auteursrecht terzijde schuiven"](#), *Nature Webdebates* 2001, Zie ook: [Richard Stallman, Wikipedia](#)
- Tapscott, Don, Anthony D. Williams, *Wikinomics*, Atlantic Books 2007
- Universiteit Leiden, [Open Access: snelle ontwikkelingen en steeds meer draagvlak](#), oktober 2010
- Velterop, Jan, [Nanopublications: the future of coping with information overload](#), Manuscript version. Article published in *LOGOS* 21/3-4, 2010, pp 119-122 en tevens beschikbaar op
- Wees, Leo van der, De juridische wetenschap moet online!, *Ars Aequi*, januari 2011

JURISTEN OVER PUBLICEREN

Ter gelegenheid van het afscheid van de redacteurs Inge van der Vlies en Alex Brenninkmeijer publiceerde het Nederlands Juristenblad (NJB) vorig jaar een special getiteld Publiceren: een lust of een must? (2010/14). Voor deze special heeft Caroline Lindo (NJB) diverse auteurs de vraag voorgelegd wat hen drijft om te schrijven. In een aantal van de stukken komen passages voor die relevant zijn voor het initiatief een (open) platform te gaan maken voor juridisch commentaar. Een greep.

Prof. mr. J.E.J. Prins, Digitaal krabbelen met Alex en Inge

‘Alles draait erom een gemeenschap in beweging te krijgen onderlinge interactie te realiseren en in gezamenlijkheid nieuwe kennis te genereren.’

‘De lange staart: de onzichtbare kennis en ideeën van de enorme groep collega-juristen en deskundigen die we niet in het vizier hebben. Maak gebruik van die kennis via schrijven in de digitale wereld waarbij het er niet om gaat alles in beeld te krijgen, maar nu juist wel net dat ene idee komt bovendrijven dat we gegeven een probleem of ambitie net nodig hebben.’

Prof. mr. J.M. Barendrecht, Vrije juristenexpressie of juridische informatie als overheidstaak?

‘De overheidstaak van juridische informatievoorziening zou veel serieuzer moeten worden genomen. Als je eenmaal kennis deelt, dan verspreid die zich gemakkelijk, en kan ieder ander die gebruiken zonder dat je dat kunt tegenhouden. Experts zijn daarom terughoudend om hun beste kennis te delen.’

‘De kunst is om alleen behoeften aan informatie leidend te laten zijn in de publiceerlust. En om de publiceerlast met veel mensen te delen.’

Prof. mr. A.C. Hendriks, Publiceren: een lust en een must

‘Het delen van kennis door middel van publicaties is voor sommige juristen een lust, maar voor hen onder omstandigheden ook een must. Als academici hebben juristen namelijk bepaalde verplichtingen jegens wetenschap en samenleving, zoals dat bij iedere promotieplechtigheid wordt benadrukt.’

Prof. mr. T. Barkhuysen, Geëngageerde juridische literatuur

‘De meeste auteurs schrijven een stuk omdat zij het recht willen verbeteren of willen behoeden voor verslechtering. Bewegen juristen teveel in hun eigen kringetje? Een gezelschap van vakgenoten uitleggen wat het belang is van de onschuldpresumptie lukt nog wel, maar het echte spel wordt daarbuiten gespeeld ...’

‘Erkend moet worden dat behoefte bestaat aan zowel wetenschappelijke analyses als aan vakpublicaties waaronder annotaties. Laten we vooral ook niet vergeten welke enorme maatschappelijke en economische waarde verbonden is met juist meer op de praktijk gerichte vakpublicaties. Veel beter dan aan een debat over de wetenschappelijkheid van juridische uitingen kunnen we onze energie besteden aan het lezen en becommentariëren ervan. Met name het gebrek aan het laatste baart zorgen omdat actie en reactie essentieel zijn voor een goede ontwikkeling van het recht en om door de bomen van de veelheid aan publicaties het bos te kunnen blijven zien.’

Mr. G.J.M. Corstens, Uit vriendschap

‘Academici moeten publiceren. De dwang is groot. Sancties kunnen worden opgelegd. Was dat vroeger vooral nodig om voor een hoogleraarpost in aanmerking te komen, tegenwoordig lijden de zittende hoogleraren er ook onder.’

‘Ja, dan heb je ook nog de eer als motief. Wie wordt gevraagd annotator van de NJ te worden of voor de NJV een preadvies te schrijven, zal niet licht weigeren. Dat geldt in juristenkringen als een eervolle uitnodiging, zoals trouwens ook het schrijven van bijdragen aan bundels soms als een eer wordt beschouwd: wie hebben er naast mij meegeschreven, of: waarom was ik niet uitgenodigd? Geldingsdrang ligt hier dicht tegen aan. Men wil laten horen dat men een rol speelt, dat men meetelt.’

‘Eer kan ook dicht tegen ijdelheid aan liggen. En ijdelheid kan op haar beurt worden gevoed door de wens naamsbekendheid te krijgen. Men zal niet graag erkennen dat men naar naamsbekendheid streeft. Het daarachter schuilgaande motief van de ijdelheid wordt in onze cultuur niet erg positief gewaardeerd. We behoren de vermeende eigen voortreffelijkheid niet zelf te verwoorden. Laat anderen dat maar doen.’

Prof. mr. J.K.M. Gevers, Schrijven: ernst of spel?

‘De rechtswetenschapper beperkt zich oveigens vanwege de rol van het recht binnen de samenleving niet tot de wetenschap alleen. Daarvoor is die teveel verweven met de rechtstoepassing en -praktijk.’

Prof. dr. A.T.J.M. Jacobs, Voor de puntjes

‘Niemand kan de stroom publicaties nog bijhouden. Schrijven om de puntjes is een voortwoekerend kwaad geworden. Echte wetenschappelijke zwaargewichten voelen steeds meer aarzeling om zich in te zetten voor redactie, peer reviewing en visitatiecommissie. Met als gevolg dat die in toenemende mate bevolkt zouden kunnen raken door tweede garnituur.’

Prof. mr. S. Prechal, De lijfstraffen van de onderzoeksdirecteur

‘Uiteraard schrijf ik eerst en vooral omdat de onderzoeksdirecteur mij zulks opdraagt.’

Prof. mr. D.J.G. Visser, Le plaisir de se voir digitalisé

‘Anno 2010 ligt de focus van de meeste juridische wetenschappers en juridische faculteiten nog steeds op boeken en papieren tijdschriften. De mogelijkheden van internet en de gerechtvaardigde wens van het publiek om alles online te kunnen raadplegen, dwingt iedere juridische wetenschapper en ieder juridische faculteit er toe om zich te bezinnen op de vraag hoe men het publiek dat men wil bereiken optimaal bedient.’

‘Weinig juridische wetenschappers zijn in staat en hebben de tijd om dagelijks nieuwe informatie op hun ‘blog’ te zetten, waardoor een dergelijk blog meestal onvoldoende continuïteit heeft om regelmatig bezocht te worden door het publiek.’

‘Juridische wetenschappers doen er dus verstandig aan zich te organiseren in zogenaamde communities die via een of meer weblogs hun informatie uitwisselen.’

‘Het is de opdracht van de faculteiten (rechtsgeleerdheid) om digitale publicaties, waaronder die op weblogs en in digitale tijdschriften, een volwaardige plaats te geven in de beoordeling van de wetenschappelijke output van wetenschappers en ook overigens aan te moedigen. Het is daarnaast een mooi en belangrijk streven om alle wetenschappelijke publicaties uit heden en verleden, bij voorkeur op niet al te lange termijn, gratis en voor iedereen op internet beschikbaar te stellen.’

‘Het gaat uiteindelijk, als het goed is, om het zo efficiënt mogelijk bereiken van het gewenste publiek.’

Tot slot twee citaten uit het artikel *Rechtswetenschap mankeert een eigentijdse kennisinfrastructuur*, NJB 2010/4, geschreven door *dr. R.W.M. Giard*.

‘Waar het in de Nederlandse rechtswetenschap aan ontbreekt, is een brede digitale kennisinfrastructuur, die goede en snelle toegang tot juridische kennis en informatie mogelijk maakt.’

‘Een brede en snelle toegankelijkheid van ook Nederlandse juridische artikelen via één toegangsweg betekent efficiëntie- en kwaliteitswinst.’

OPEN PUBLICEREN: EEN SUCCESVERHAAL

Arnold Roosendaal, onderzoeker aan de Tilburg University schreef eind vorig jaar een, naar zijn mening, spraakmakend artikel en bood dit ter plaatsing aan bij een (online) tijdschrift. Gezien de lange review-periode was hij bang dat iemand anders tot dezelfde ontdekking zou komen en wellicht (ook) aandacht zou trekken met alle (positieve) gevolgen van dien. Hij vroeg daarom het tijdschrift waar hij het artikel had aangeboden het artikel te mogen plaatsen op het (vrij toegankelijke) SSRN. Hieronder een korte beschrijving van wat er vervolgens gebeurde.

HET BEGIN

- Paper geschreven: Facebook Tracks and Traces Everyone: Like This!
- Ingediend by ScriptEd (online journal): review termijn 2-3 maanden (inmiddels 6 en nog niets gehoord)

DUS

- Toestemming gevraagd voor publicatie op SSRN. Dat mocht, zonder template ScriptEd

EN TOEN

- Op 30 november 2010 op SSRN geplaatst
- Bericht op Twitter
- Viraal effect

WAT?

- Binnen een dag 100 downloads, binnen een maand 1000!
- Wereldwijde aandacht op talrijke blogs

VERDER

- Aandacht tijdschriften en verzoeken om artikel op basis van eerste paper:
- Facebook volgt iedere internetgebruiker: Like this!, Informatiebeveiliging 2011(1), p.17-21
- Vind ik dit leuk? Een fundamenteel privacy perspectief op monitoring en profilingtechnologieën, P&I 2011(2)... (in press)

EN:

Interviews:

- PC magazine, Digital Life magazine
- Diverse pers (dagbladen, KRO Reporter, online nieuwssites)

REFERENTIES

- In Daily Californian
- The Asia Sun
- LA Times
- Wall Street Journal

....

EN:

- Uitgewerkt artikel in review voor post-proceedings CPDP conference waar ik een posterpresentatie heb gegeven

SSRN:

- Inmiddels meer dan 2100 downloads

TENSLOTTE:

- Class Action tegen Facebook in Californië
- En nog steeds wachten op reactie van ScriptEd.....